

Asia: VN/12919/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastonutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helen Oy kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja näkee, että verohyvitys on hyvä keino lisätä sähköä hyödyntäviä suuria teollisia investointeja ja samalla tukea puhtaan siirtymän teollisuuden rakentumista Suomessa.

Investointihyvitykseen oikeuttavat investoinnit (3 §)

Lain tarkoituksena on saada sähköä hyödyntäviä mittaluokaltaan suuria teollisia investointeja liikkeelle ja samalla tukea puhtaan siirtymän teollisuuden ekosysteemin rakentumista Suomeen. Hiilidioksidin talteenotto, hyötykäyttö sekä varastointi on tärkeä osa tulevaa ekosysteemiä. Ne ovat suuria teollisia investointeja sekä hallitusohjelmassa priorisoitu teollisuuden ala. Lakiehdotuksesta ei käy selvästi ilmi, että kuuluuko hiilidioksidin talteenottohankkeet investointihyvityksen piiriin. Näkemyksemme mukaan hiilidioksidin talteenottoinvestointi tulisi kuulua EU:n kriisi ja siirtymäjaksojen osalta jakson teollisuuden vähähiilistäminen alle (2.6.) tai uusiutuvan energian tuotannon (2.5.1) alle mikäli kyseessä on hiilidioksidin talteenotto bioenergiailaitoksesta. Toivoisimme, että tämä kirjoitettaisiin lakiin, koska kuten ehdotuksen perusteluteksteissä kerrotaan, verotuksen tulee perustua laintasoiseen sääntelyyn ja laissa on täsmällisesti ja tarkkarajaisesti säädettävä tuen ja sen määrän perusteista. Verotuessa ei voi olla tapaus- tai verovelvolliskohtaista tuen myöntämisharkintaa, vaan kaikkien toimijoiden, jotka täyttävät laissa määritetyt edellytykset, tulee saada verokannustin säännösten osoittamalla tavalla käyttöönsä. Hiilidioksidin talteenottoinvestointien lukeminen verohyvityksen piiriin olisi perusteltua myös siitä näkökulmasta, että Suomella ei ole mahdollisuutta kohdistaa yhtä mittavia suoria valtiontukia talteenottoon kuin muut pohjoismaiset verokkimaat ovat tekemässä. Hiilidioksidin talteenoton sisällyttäminen

investointihyvityksen piiriin myös tukisi Suomen hallitusohjelman tavoitteita tehtaan piippujen tulppaamisesta.

Lisäksi investointihyvitykseen oikeuttaviin investointeihin tulisi lukea mukaan uusiutuvan energian lisäksi myös ydinenergia. Kaukolämpöyhtiöiden kehitys kohti polttamattomuutta painottaa nykyisellään sähkön nojaavia ratkaisuja, mistä on muodostumassa kantaverkon kannalta ongelma erityisesti Etelä-Suomessa. Voimakas sähköistyminen kaventaa energialähteiden kirjoa ja voi siten heikentää Suomen energiaturvallisuutta. Ydinlämpövoimala tai ydinenergialla toimiva sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitos ratkaisisi Suomen energijärjestelmään tällä hetkellä liittyviä erityistä kipukohtaa eli se toisi vakaata fossiilitonta tuotantoa ja/tai joustoa talven huippukulutustilanteisiin.

Uusiutuvaa vetyä koskevat erityiset edellytykset (12 §)

Ehdotuksen mukaan verohyvitykseen olisi oikeutettuja pelkästään uusiutuvaa vetyä tuottavat hankkeet, jolloin vähähiilisen vedyn tuotanto ei olisi mahdollista. Näkemyksemme mukaan olisi perusteltua, ettei vedyntuotantoa rajattaisi yksinomaan uusiutuvaan vetyyn, vaan mukana voisi olla myös vähähiilistä elektrolyysillä tuotettua vetyä. Näin ei sidottaisi toimijoita tiettyyn tuotantomalliin koko investointihyvityksen käyttäjäksi. Linjaus olisi perusteltu, koska Suomen sähköjärjestelmä on jo nyt lähes kokonaan fossiilivapaa vuositasona, mutta järjestelmässä on ydinvoimalla tuotettua sähköä, joka ei mahdu uusiutuvan vedyn määrätelmän alle.

Samoista syistä myös vähähiilisen vedyn käytön tulisi olla hyväksyttyä. Lisäksi kriisi- ja siirtymäpuitteita talouden tukemiseksi Venäjän hyökättyä Ukrainaan annetun komission tiedonannon (2023/C 101/03) kohta 81 mahdollistaa myös vähähiilisen vedyn käytön tukemisen.

Investointihyvityksen hakeminen ja hyväksyminen (22 §, 23 §)

Ehdotuksessa on määritelty, että Rahoituskeskus voi antaa tarkempia määräyksiä hakemuksen määräajasta. Ehdotuksessa on myös määritelty, että investointihyvitys on myönnettävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2025. Lain toimeenpano edellyttäneen tarkentavaa ohjeistusta ja mahdollisesti järjestelmiä. Nämä tarpeet tulee resurssoida siten, että toiminnanharjoittajilla on tieto myöntöedellytyksistä alkuvuodesta 2025. Näkemyksemme mukaan toimijoille olisi annettava mahdollisimman pitkä aika hakemuksen valmisteluun: itse varsinainen hakemuksen käsittely Rahoituskeskuksessa tulisi olla luonteeltaan suoraviivainen ja tekninen, koska verotuessa ei voi olla tapaus- tai verovelvolliskohtaista tuen myöntämisharkintaa, vaan kaikkien toimijoiden, jotka täyttävät laissa määritetyt edellytykset, tulee saada verokannustin säännösten osoittamalla tavalla

käyttöön. Näin ollen on tärkeää, että toimijoiden hakemukset on valmisteltu huolella ja hakemuksen jättämisen määräpäivä olisi vuoden 2025 lopulla, jotta itse hakemuskäsittely on nopea ja teknisluonteinen.

Yleisesti esityksestä

Yleisenä huomiona on tärkeää, että verohuojennus kohtelee tasapuolisesti yrityksiä.

Suuret investoinnit tehdään hyvin usein yhteisyrityksen (esimerkiksi Special Purpose Vehicle SPV tai Joint Venture JV) kautta, jossa on mukana useita yrityksiä. Laissa on tärkeää määritellä, miten verohyvitys näissä tapauksissa jyvitetään osaomistajien kesken.

Monissa suurissa investointihankkeissa on harkinnassa useita omistusjärjestelyjä, eivätkä nämä ole välttämättä päätettyinä vielä hakuvaiheessa. Mielestämme olisi hyvä, että verohyvitystä haettaessa ei tarvitsisi vielä lukkiutua, että tietty yhtiö toteuttaa hankkeen, vaan Business Finlandin hyväksymän hankkeen voisi toteuttaa mikä tahansa yritys paitsi eksplisiittisesti poissuljetut yritykset.

Ehdotuksen mukaisesta verohuojennuksesta hyötyvät eniten erittäin suuret ja voitolliset yritykset, koska näillä yrityksillä ja konserneilla on varmuudella suuret yhteisöverotulot, jolloin yrityksen tappiollisuus tai minimiverosäätely ei rajoita verohyvityksen hyödyntämistä. Puhdas siirtymä vaatii todella paljon investointeja sekä perinteisen teollisuuden yrityksiltä että uusilta toimijoilta. Nämä suuret investoinnit vaikuttavat yrityksiänsä voitollisuuteen. Lisäksi globaali minimiverosäätely voi vaikuttaa yritysten mahdollisuuteen hyödyntää verohyvistä. Näkemyksemme mukaan verohyvitys tulisi muotoilla tavalla, joka mahdollisimman vähän riippuisi yritysmuodosta tai esimerkiksi yrityksen kannattavuudesta. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi mahdollistamalla verohyvityksen siirto.

Helen Oy

Sari Mannonen, johtaja, Uudet liiketoiminnot ja vety

Maiju Westergren, johtaja, Vastuullisuus ja yhteiskuntasuhteet

Malin Kimmo
Helen Oy